

GNOSTILAINEN VAINAJAN SIUNAAMINEN

Johdanto

Monelle kuolema voi olla pelottava asia, jos ei ymmärrä, mistä siinä on kysymys. Gnostilaisina me olemme vakuuttuneita siitä, että **kuolema ei ole loppu, vaan uuden alku**. Ihminen koostuu ruumiista, hengestä ja sielusta. Syntymässä ihmisruumiiseen virtaa sielu Valon maailmasta ja kuolema palauttaa sielun takaisin kotiinsa Valoon. Jokainen ihminen pääsee Valoon, jollei tämän elämän päätteeksi, niin sitten jonkin tulevan elämämme jälkeen – me uskomme nimittäin sielun jälleensyntymään. Kuolema ei siis ole paha eikä pelottava asia, vaikka se jättääkin meidät jälkeen jääneet kaipaamaan Ikuiseen Valoon siirtynyttä läheistämme. Sinne Ikuiseen Valoon me kaikki muutkin lopulta palaamme. Siihen ei vaikuta mitään se, millainen on ollut meidän uskontomme tässä elämässä; ainoastaan hyvät tekomme vaikuttavat siihen, kuinka monta elämänkierrosta joudumme elämään, ennen Valoon pääsemistämme. Meitä lohduttaa myös tieto, että **mitään ikuista kadotusta ei ole**, vaikka kristillinen kirkko on kohta parin tuhannen vuoden ajan pelotellut ihmisiä helvetillä, jos ei ole uskonut ja toiminut niin kuin kirkko opettaa. Samalla kirkko on väittänyt, että maailman lopun jälkeen kuolleet nousevat haudoistaan viimeiselle tuomiolle, jossa ratkaistaan, kuka pääsee taivaaseen ja kuka joutuu kadotukseen. Vielä tänäkin päivän moni uskoo tällaisiin väitteisiin, joissa ei ole siteeksikään totuutta. Siksi on lohdullista kuulla gnostilaisessa vainajan siunaustilaisuudessa sanat: **”Valosta sinä olet tullut. Valoon sinä jälleen palaat”**. Eikä tätä Valoon palaamista tarvitse odottaa maailman loppuun saakka, vaan se tapahtuu melko pian fyysisen kuolemamme jälkeen.

Nämä gnostilaiset käsitykset kuolemasta vaikuttavat myös siihen, miten me suhtaudumme vainajimme. Me ajattelemme, että ihmisen todellinen olemus on hänen kuolematon sielunsa. Ruumis, johon sielu tämän elämän aikana on ”pukeutunut” on vain ulkokuori, joka jää tänne aineen maailmaan, kun elämän henki on jättänyt ruumiin. Tuhkauksessa tapahtuu periaatteessa sama kemiallinen hapettumisprosessi, kuin maahan haudattaessa, mutta huomattavasti nopeammin. Kummassakin tapauksessa kaikki ruumiin orgaaniset ainesosat lopulta päätyvät luonnon kiertokulkuun. Myös teologisesti on täysin sama, mitä ruumiille tehdään kuoleman jälkeen. Tietenkin me kunnioitamme sitä kehoa, joka on kantanut sen jättäneen läheisemme sielua, mutta me ymmärrämme, että ei rakkaamme sielu enää ole siinä arkkuun sijoitetussa ruumiissa tai uurnaun sijoitetussa tuhkassa, joka on tuotu vainajan siunaustilaisuuteen. Hänen sielunsa saattaa kuitenkin henkenä olla läsnä tässä tilaisuudessa ja voimme rakastavin ajatuksin tervehtiä häntä.

Hautaustavat

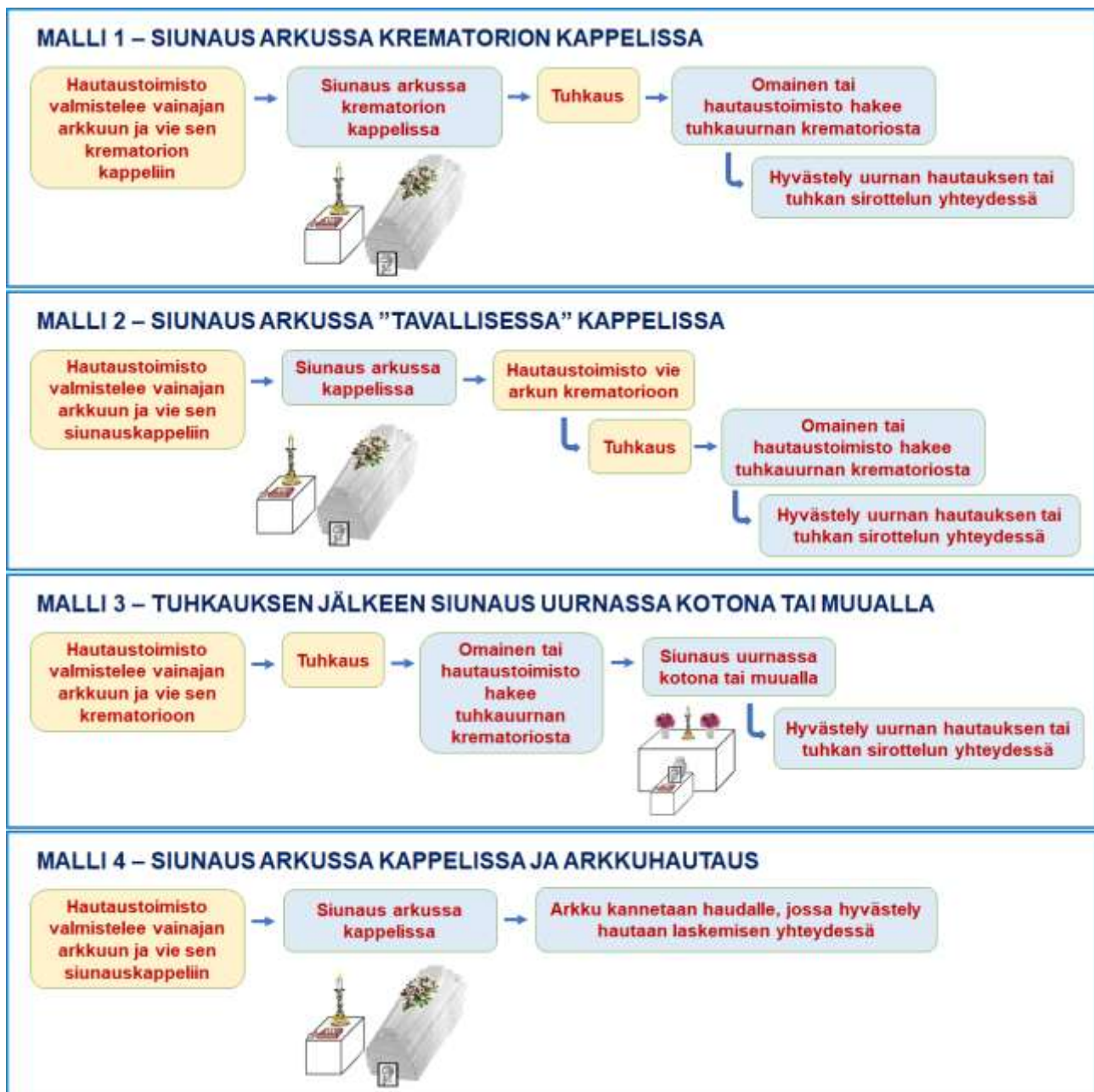
Vainajan kuoleman jälkeen on kaksi päävaihtoehtoa: tuhkaus tai arkkuhautaus. Tuhkauksessa arkku ja vainaja sen sisällä poltetaan eli tuhkataan krematoriossa. Arkkuhautauksessa vainaja haudataan arkussa maahan. Nykyisin suurin osa vainajista tuhkataan.

Tuhkausta ei voi suorittaa ilman tuhkaukseen sopivaa arkkua. Tuhkauksen jälkeen läheiset saavat uurnaun laitettun tuhkan itselleen, yleensä parin viikon sisällä. Tuhkauurna luovutetaan omaisille krematoriossa tilassa, jossa voidaan myös hiljentyä hetken. Vaihtoehtoisesti voidaan sopia hautaustoimiston kanssa, että heidän kuljettajansa noutaa uurnan. Tuhkauurna voidaan laskea joko tavalliseen hautaan tai erityiseen urnahautaan tai sijoittaa urnaholviin. Urna voidaan haudata myös muistolehtoon, jolloin hautaamisen suorittaa hautausmaan henkilökunta ja hautasijan paikka jää vain seurakunnan tietoon, eivätkä omaiset tiedä tuhkan tarkkaa sijaintia; vainajan nimi voidaan merkitä muistolehdon yhteiseen muistopaateen. Tuhka voidaan myös sirotella erilliselle sirottelualueelle muistolehdossa, jolloin omaiset voivat olla mukana tuhkan sirottelussa ja viettää sen yhteydessä lyhyen hyvästelyhetken. Tuhkan sirottelualueelle ei voi asettaa muistomerkkiä, mutta omaiset voivat tilata nimikyltin muistolehdon yhteiseen muistopaateen. Tuhkan sirottelualue voi olla myös merellä; suurimpien rannikkokaupunkien edustalla on merikortteihin merkityt tuhkan sirottelualueet; myös joidenkin suurten järvien rannikkokunnat ovat osoittaneet järveltä tuhkan

sirottelualueita. Kunnat tai seurakunnat eivät osallistu vesistöön sirottelun järjestelyihin, vaan tuhkan kuljetus sirottelu paikalle sekä sirottelu ovat omaisten vastuulla; hautaustoimistot voivat avustaa tässä.

Krematorion ylläpitäjä saa luovuttaa tuhkan vain haudattavaksi tai muulla tavoin pysyvästi yhteen paikkaan sijoitettavaksi. Luovutuksensaajan on ennen tuhkan luovuttamista ilmoitettava kirjallisesti krematorion ylläpitäjälle, minne tuhka tullaan sijoittamaan. Tuhka on vuoden kuluessa tuhkaamisesta haudattava tai muulla tavoin sijoitettava pysyvästi yhteen paikkaan. Krematorion ylläpitäjän on pidettävä rekisteriä, josta ilmenevät tuhkatun vainajan: 1) sukunimi ja etunimet, 2) syntymäaika tai henkilötunnus, 3) kuolinaika, 4) tuhkaamisajankohta sekä 5) tieto siitä, minne vainajan tuhka on ilmoitettu pysyvästi sijoitettavaksi.

Seuraavat neljä kaaviota havainnollistavat vainajan tuhkauksen/hautaamisen ja siunaamisen eri malleja. Malli 1 (siunaus arkussa krematorion kappelissa), malli 2 (siunaus arkussa ”tavallisessa” kappelissa) ja malli 3 (tuhkaus ennen siunaustilaisuutta ja siunaus uurnassa) ovat vaihtoehtoja tuhkauksen yhteydessä. Malli 4 (siunaus arkussa kappelissa ja arkkuhautaus) edustaa väistymässä olevaa käytäntöä.

Evankelis-luterilaisen kirkon seurakunta tai seurakuntayhtymä on velvollinen vaadittaessa osoittamaan hautasijan arkulle tai uurnalle myös kirkkoon kuulumattomalle vainajalle, jonka kotikunta

oli kuolinhetkellä seurakunnan tai seurakuntayhtymän alueella. Hautasija on pyynnöstä osoitettava erilliseltä tunnustuksettomalta hauta-alueelta. Joidenkin evankelis-luterilaisten seurakuntien tiloissa voidaan suorittaa myös muita kuin kristillisiä siunaustilaisuuksia. Kirkkoon kuulumattomilta peritään tällöin tilan vuokra. Joidenkin krematorioiden (kuten Helsingin Hietaniemen krematorion) kappelissa voidaan järjestää myös kirkkoon kuulumattomien vainajien siunaustilaisuuksia.

Vainajan siunaustilaisuus

Vainajan siunaaminen gnostilaisen käytännön mukaisesti voidaan suorittaa kaikissa edellä esitettyissä malleissa.

Vainajan siunaamistilaisuudessa **esilukijana** voi toimia kuka tahansa henkilö. Pappia ei tarvita. Tilaisuus voidaan järjestää kappelissa, kotona tai muualla sen mukaan kuin asianosaiset sopivat.

Tilaisuuden puitteet ja koristelu voidaan järjestää omaisten toiveiden mukaisesti. Arkun tai tuhkauurnan vierellä tulee olla **palava kynttilä** ja rasiassa **pieniä muistokynttilöitä** (tuohuksia tai valkoisia kakkukynttilöitä) sekä muistokynttilöiden pystyyn asettamista varten pieniä kynttilänjalkoja tai sopiva alusta, kuten reiällinen levy tai tauta tai matala hiekkalaatikko. Pöydällä tai lattialla voi olla **kukkia maljakossa**. Arkun ja tuhkauurna edessä voi olla vainajan kehystetty **valokuva**

On suositeltavaa, että vainajan siunaamistilaisuuteen osallistuvat olisivat **pukeutuneet valkoisiin tai vaaleisiin vaatteisiin**. Samoin on suositeltavaa, että tilaisuuden osanottajat **eivät laske kukkia** uurnan tai arkun viereen.

Vainajan siunaamistilaisuudessa esitettävän **musiikin** valinnassa tulee ottaa huomioon toimituksen pyhä luonne. Musiikki voidaan esittää liveinä tai soittaa tallenteelta. Ennen tilaisuutta on syytä varmistua, että käytettävissä oleva laitteisto toimii toivotulla tavalla. Virsiä gnostilaisen käytännön mukaisessa siunaustilaisuudessa ei yleensä lauleta. Loppuun sopii hyvin yhteislauluna ”Maa on niin kaunis” laulun kaksi ensimmäistä säkeistöä.

Musiikin valinnan helpottamiseksi ohessa on luettelo siunaustilaisuuksissa usein esitettyistä musiikkiteoksista. Tähdellä (*) merkityt teokset löytyvät Gnostilaisen Seuran kustantamalta ”Gnostilainen messu” CD-levyllä:

- 1) Georg Friedrich Händel: Largo oopperasta "Xerxes", Ombra mai fu (*)
- 2) Tomaso Albinoni: Adagio
- 3) Oskar Lindberg: Vanha virsi Taalainmaalta
- 4) Johann Sebastian Bach: Air (*)
- 5) Armas Järnefelt: Kehtolaulu (Berceuse)
- 6) Johann Sebastian Bach: Arioso
- 7) Alessandro Marcello: Adagio
- 8) Joseph Haydn: Jousikvartetto Op. 20 - Adagio (*)
- 9) Gustav Mahler: Sinfonia No 5, Cis molli, Adagietto-osa (*)
- 10) Wolfgang Amadeus Mozart: Klarinettikonsertto, A-duuri, Adagio-osa (*)
- 11) Wolfgang Amadeus Mozart: Requiem D-molli – Lacrimosa-osa
- 12) Johann Sebastian Bach: Viulukonsertto No 2, Adagio-osa (*)
- 13) Maa on niin kaunis (säv. tuntematon, san. Hilja Haahti)
- 14) Kari Rydman: Kaunis on maa

Vainajan hyvästely

Gnostilaisen siunaustilaisuuden jälkeen voi olla vainajan hyvästelytilaisuus, joka liittyy uurnan tai arkun hautaan laskemiseen, uurnan uurnaholviin sijoittamiseen tai tuhkan sirotteluun muistolehtoon, merelle tai tuhkaholviin. Hyvästelytilaisuuden kaava on jäljempänä siunaustilaisuuden kaavojen lopuksi.

Surunvalittelujen esittäminen vainajan perheelle

Kun suru on kohdannut ystäväämme, haluamme tietysti esittää hänelle surunvalittelut. Usein vain käy niin, että surun äärellä sanat tuntuvat katoavan, eikä tahdo löytyä mitään sellaista sanottavaa, joka todella lohduttaisi surevia. Seuraavasta gnostilaisessa hengessä laaditusta surunvalittelutekstistä saattaa silloin olla apua:

"Sain tänään murheellisen viestin N:n kuolemasta / Luin tänään murheellisena N:n kuolinilmoituksen. Ota vastaan surunvalitteluni ja osanottoni.

N on nyt ennen meitä siirtynyt lkuseen Valoon. Sinulla / Teillä läheisillä on jäljellä vain suru ja ikävä. Onneksi olette kätkeneen sydämiinne muistot kaikesta siitä hyvästä, mitä olette häneltä saaneet ja hänen kanssaan kokeneet. Ne jäävät elämään ja vaikuttavat, sillä kuten meille on opetettu, rakkaus ulottuu haudankin tuolle puolen.

Toivon sinulle ja perheellesi voimia jaksaa surun kanssa. Lohduttakoon sinua / teitä tietoisuus siitä, että kuolema ei ole loppu, vaan uuden alku. Voimme olla varmoja siitä, että siellä, missä N nyt on, hänellä on hyvä olla."

Kuolinilmoitus lehdessä

Rakkaamme
Edward (Eetu)
ESIMERKKILÄINEN

s. 1. 6. 1934 Helsinki
k. 1. 1. 2020 Vihti

Rakkaudella kaivaten
Sirkka
Jenni ja Jouni
sukulaiset ja ystävät

*Kuolema ei ole loppu,
vaan uuden alku.*

Rakkaamme siunattiin XX kappelissa
29. 1. 2020 lähimpinä läsnä ollessa.
Lähempiä kiitoksemme osanotosta.

Rakkaamme
Edward (Eetu)
ESIMERKKILÄINEN

s. 1. 6. 1934 Helsinki
k. 1. 1. 2020 Vihti

Rakkaudella kaivaten
Sirkka
Jenni ja Jouni
sukulaiset ja ystävät

*Kuolema ei ole loppu,
vaan uuden alku.*

Ystävällisenä kutsuna ilmoitamme, että rakkaamme
siunataan XX kappelissa 29.1.2020 klo 13.00.
Toivomme saattovien pukentuvan valkoiseen tai
vaaleaan asuun. Kukkien ja adressien sijaan
toivomme mahdolliset muistamiset Gnostilaisen
Seuran tilille FI15 5700 8120 2231 72. Väite 55220.

Suurimmissa sanomalehdissä (HS, Aamulehti) on valittavissa kuolinilmoituksen yhteyteen "Gnostilainen" joutsentunnus. Sitä voi käyttää joko pelkästään tai ristiin yhdistettynä. Muille lehdille joutsentunnuksen voi lähettää kuvatiedostona.

Kuolinilmoituksen muistovärssyksi voi valita jonkin gnostilaisen lauseen, kuten:

"Kuolema ei ole loppu, vaan uuden alku."

"Rakkaus jatkuu haudankin tuolle puolen."

"Valosta sinä olet tullut, Valoon sinä jälleen palaat."

Seuraavassa esitetään vainajan siunaamistilaisuudessa käytettäväksi tekstikaava, joiden jälkeen on kaava hyvästelytilaisuudelle. Omien lisäysten ja poistojen teko teksteihin on sallittua; esim. Requiem ja muistikynttilöiden taustamusiikki eivät ole pakollisia.

1. SIUNAUSTILAISSUUDEN KAAVA

Paikalla olijat voivat asettua vapaasti. Esilukija seisoo arkun/uurnan vieressä.

Alkumusiikki

- Uruilla tai tallenteelta omaisten toivomuksen mukaan (ks. edellä oleva lista).

Johdantosanat ja rukous

Esilukija:

Rakkaat ystävät. Olemme kokoontuneet hyvästelemään N.N:ää (etu- ja sukunimi) ja saattamaan häntä ikuiseen Valoon.

Rukoilkaamme.

Jumalamme, anna meille voimia surra ja itkeä, kun on suremisen aika. Anna iankaikkisen Valosi toivon lohduttaa meitä tämän murheen keskellä.

Lohduta meitä ja auta meitä kohtaamaan huomispäivä luottavaisin mielin.

Ota rakkaamme N (etunimi) ikuiseen Valoosi.

Niin tapahtukoon.

Requiem

(Kuunnellaan tallenteelta: Wolfgang Amadeus Mozartin "Requiem" D-molli – Lacrimosa-osa, kesto noin 3 min.)

Muistokynttilät

Esilukija:

Muistelemme lämmöllä kaikkea sitä hyvää ja kaunista, mitä N:ssä (etunimi) oli, ja kätkemme sydämeemme muistot kaikesta siitä hyvästä, mitä me olemme häneltä saaneet ja hänen kanssaan kokeneet.

Kiitollisuus ja kunnioitus täyttää meidän sydämemme. Vaikka emme enää saa kuulla hänen ääntään, puhua hänen kanssaan emmekä kohdata hänen katsettaan, kuolema ei silti ole katkaissut siteitämme häneen. On kolme suurta: usko, toivo ja rakkaus. Näistä suurin on rakkaus, sillä uskomme katoaa, kun näemme totuuden, toivomme päättyy täyttymyksen hetkellä, mutta rakkaus ulottuu haudankin tuolle puolen, ikuisuuden äärettömään valtakuntaan.

(Esilukija ottaa rasiasta muistokynttilän ja siihen tulen pöydällä tai lattialla olevasta isosta kynttilästä. Kohottaa muistokynttilää ja jatkaa puhetta.)

Niin kuin tämän kynttilän liekki säteilee valoaan ja lämpöään, säteilevät myös meidän lämpimät ajatuksemme sinne, missä N (etunimi) nyt on.

(Esilukija asettaa muistokynttilän pystyyn pieneen kynttilänjalkaan tai alustalle sekä opastaa muita läsnäolijoita tekemään samoin; kynttilän asetettuaan kaikki palaavat paikoilleen.)

(Muistokynttilöiden asettamisen ajan urkuri soittaa taustamusiikkia tai tallenteelta käynnistetään vaimeana kuuluva taustamusiikki, esim. Joseph Haydnin Jousikvartetto Op. 20 – Adagio-osa, kesto noin 6 min.)

Siunaaminen

Esilukija:

Tässä N:n (vainajan etunimi) arkun / tuhkauurnan äärellä meitä lohduttaa tietoisuus siitä, että kuolema ei ole loppu, vaan uuden alku. N:n (etunimi) todellinen olemus – hänen henkensä ja sielunsa – on palannut takaisin sinne, mistä se on lähtöisinkin.

Ihmiselämän rajapylväinä on kaksi ihmettä: syntymän ihme ja kuoleman ihme. Syntymän ihme tuo ihmisruumiiseen sielun Valon maailmasta. Kuoleman ihme palauttaa sielun takaisin kotiinsa Valoon.

(lyhyt tauko)

N.N. (vainajan etu- ja sukunimi)

(kohottaa toisen kätensä ja luo katseensa ylös)

Valosta sinä olet tullut. Valoon sinä jälleen palaat. (laskee kätensä)

Olkoon asumuksesi Valon valtakunnassa muiden sinne siirtyneiden rakkaittemme seurassa. Kirkastakoon ikuinen Valo sinut.

Yhteislaulu

Esilukija:

Laulamme lopuksi yhdessä ”.....” (esim. ”Maa on niin kaunis” kaksi ensimmäistä säkeistöä).

(Laulun sanat on jaettu osanottajille. Laulua voidaan säestää esim. uruilla tai pianolla; säestykseksi voidaan esittää myös sama teos tallenteelta, johon omaiset yhtyvät.)

Päätössanat

Joku omaisten edustaja voi lopuksi esittää kutsun muistotilaisuuteen, jos sellainen järjestetään. Jos tuhkauurnan laskun taikka tuhkan sirottelyn ajankohta on tiedossa, myös sen voi tässä esittää.

---

2. HAUTAJAISSAATTO

Hautajaissaaton kaava riippuu valitusta mallista:

Mallissa 1 (siunaus arkussa krematorion kappelissa) hautajaissaattoja ei tarvita, vaan arkku jää kappeliin saattoväen poistuessa. Joissakin krematorioissa (kuten Helsingin Hietaniemen krematorion kappelissa) siunauksen jälkeen arkku siirretään verhojen takana olevaan tilaan odottamaan tuhkausta ja saattoväki poistuu.

Mallissa 2 (siunaus arkussa ”tavallisessa” kappelissa) arkku kannetaan saattomusiikin soidessa ulos ennalta sovittujen kantajien toimesta saattoväen seurassa. Ulkona arkku siirretään hautaustoimiston autoon, joka vie sen krematorioon.

Mallissa 3 (tuhkaus ennen siunaustilaisuutta ja siunaus uurnassa kotona ja muualla) siunaustilaisuuden päätyttyä on hautaustavasta riippuen valittavissa kaksi vaihtoehtoa:

- a) tuhkauurna kuljetetaan saattoväen seurassa uurnan hautaus- tai sijoituspaikalle tai tuhkan sirottelupaikalle; paikan äärellä vietetään vainajan hyvästelyhetki (ks. jäljempänä);
- b) tuhkauurna jää siunaustilaisuuden jälkeen paikoilleen ja omaiset huolehtivat siitä sekä järjestävät myöhemmin vainajan hyvästelyhetken, jonka luonne riippuu siitä, lasketaanko uurna tavalliseen hautaan tai erityiseen uurnahautaan, sijoitetaanko se uurnaholviin tai sirotellaanko tuhka maastoon tai merelle (ks. jäljempänä).

Mallissa 4 (siunaus arkussa kappelissa ja arkkuhautaus) arkku kannetaan saattomusiikin soidessa ulos ennalta sovittujen kantajien toimesta saattoväen seurassa. Arkku lasketaan hautaan, jolloin vietetään vainajan hyvästelyhetki (ks. jäljempänä);

---

3. VAINAJAN HYVÄSTELYTILAISUUDEN KAAVA

Kun siunaustilaisuuden jälkeen arkku lasketaan hautaan tai tuhkauksen jälkeen urna lasketaan tavalliseen hautaan tai erityiseen urnahautaan tai sijoitetaan urnaholviin tai tuhka sirotellaan sirottelualueelle maastoon tai merelle, voidaan tilaisuuden äärellä viettää lyhyt hyvästelyhetki:

Esilukija:

Kantajat voivat laskea arkun / uurnan hautaan / sijoittaa uurnan holviin.

tai

Omaiset voivat nyt sirotella tuhkan.

(Omaiset voivat sopia ketkä osallistuvat tuhkan sirotteluun. Sirottelun jälkeen tyhjä urna jää omaisille, jotka voivat menetellä sen kanssa, kuten haluavat.)

Esilukija:

Vietämme nyt hiljaisen rukous- ja muisteluhetken, jonka aikana keskitymme hiljaa mielessämme ajattelemaan N:ää (vainajan etunimi).

(noin 1 min. hiljaisuus)

Esilukija:

Laulamme lopuksi yhdessä ”.....” (esim. Kari Rydmanin ”Kaunis on maa”)

(Laulun säestykseksi voidaan esittää sama teos tallenteelta, johon omaiset yhtyvät.)

tai

Kuuntelemme lopuksi osan teoksesta ”.....”.

(Teos esitetään tallenteena omaisten valinnan mukaan.)
